

ELI LIIKMESRIIKIDELE ANTAV FINANTSABI

Euroopa finantsabi mehhanism on kavandatud hoidma ELi ja euroala finantsstabiilsust, sest ühe liikmesriigi finantsprobleemid võivad avaldada teiste liikmesriikide makromajanduslikule stabiilsusele suurt mõju. Finantsabi on seotud makromajanduslike tingimustega (see on pigem laen kui rahaülekanne), millega tagatakse, et sellist abi saavad liikmesriigid viivad ellu vajalikud maksu-, majandus-, struktuuri- ja järelevalvereformid. Reformides lepitakse kokku ja need kinnitatakse konkreetsetes dokumentides (vastastikuse mõistmise memorandumid), mis avaldatakse [komisjoni](#) veebisaidil ning vajaduse korral ka [Euroopa stabiilsusmehhanismi](#) veebisaidil. Osana ELi reageerimisest COVID-19 kriisile pakuti välja mitu täiendavat rahastamisvahendit, et aidata liikmesriikidel taastuda ja muuta majandus vapustustele vastupidavamaks.

ESMANE ÕIGUSRAAMISTIK

- Euroopa Liidu lepingu artikkel 3;
- Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 2–5, 119–144 ja 282–284;
- Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokollid 4, 12, 13 ja 14.

EESMÄRGID

Liikmesriikidele antava finantsabi mehhanismid on mõeldud ELi ja euroala finantsstabiilsuse hoidmiseks. Need on majandus- ja rahaliidu tugevama majandus- ja juhtimisraamistiku ([2.6.4](#)) põhielemendid.

SAAVUTUSED

A. ELi liikmesriigid lõid mais 2010 ajutise stabiilsusmehhanismi, et säilitada finantsstabiilsus võlakriisi tingimustes. See sisaldab kaht järgmist laenukava:

1. Euroopa finantsstabiilsusmehhanism ([EFSM](#))

[EFSMi](#) raames võib komisjon võtta finantsturgudelt liidu nimel ja ELi eelarve tagatisel laenu kokku kuni 60 miljardit eurot. EFSMi kaudu võib anda abi kõigile ELi liikmesriikidele.

Mehhanism on kasutusele võetud [Iirimaa, Portugali ja Kreeka puhul](#) (üleminekulaenudena).

Alates Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) loomisest kasutatakse EFSMi selleks, et anda abi eelkõige erakorralistes oludes, kui praktilised, menetluslikud või

finantspõhjused mehhanismi kasutamist eeldavad, ning seda abi antakse üldjuhul enne ESMist antavat abi või sellega samal ajal.

2. Euroopa Finantsstabiilsuse Fond ([EFSF](#))

EFSF, mille euroala liikmesriigid asutasid ajutise mehhanismina, võib kokku laenu anda 440 miljardit eurot. Laenusid rahastatakse EFSFi võlakirjade ja muude võlainstrumentide müügist kapitaliturgudel ning osanikud (euroala liikmesriigid) annavad neile tagatise.

Fond võeti kasutusele Iirimaa, Portugali ja Kreeka abistamiseks. Alates ESMi loomisest EFSF enam finantsabi ei anna.

B. 2012. aasta oktoobris loodi alaline toetuse andmise mehhanism – Euroopa stabiilsusmehhanism ([ESM](#)), mis asutati [valitsustevahelise lepinguga](#) (st väljaspool ELi õigusraamistikku).

ESM on praegu ainus püsivahend euroala liikmesriikidele [finantsabi](#) andmiseks. ESMi kaudu võib laenu anda 500 miljardit eurot. Laenude katteks laenab ESM raha finantsturgudel ning osanikud (euroala liikmesriigid) annavad laenule tagatise.

ESMi kaudu on antud finantsabi [Hispaaniale, Küprosele ja Kreekale](#). Komisjon ja ESM on kehtestanud euroala liikmesriikide abistamisel oma [töösuhete](#) jaoks üksikasjaliku korra.

ESM annab finantsabi erinevate [rahastamisvahendite](#) kaudu. Osana ELi reageerimisest COVID-19 kriisile leppisid euroala liikmesriigid kokku uues ajutises vahendis – [pandeemia kriisitoetuse kaitsemeetmes](#).

C. [6. detsembril 2017](#) tegi komisjon ettepaneku muuta ESM Euroopa Valuutafondiks ([EMF](#)).

Uus organ kuuluks ELi õigusraamistikku, kuid Euroopa Valuutafondi rahandus- ja institutsiooniline struktuur oleks suures osas sama mis ESMil. Ka pakuks Euroopa Valuutafond ühtsele kriisilahendusfondile pangandusliidu raames ühist kaitsekorda. 2019. aasta märtsis võttis parlament vastu [resolutsiooni](#) komisjoni ettepaneku kohta. Mais 2013 jõustus majanduse juhtimist käsitleva kahe seadusandliku akti pakett, mis koosneb kahest ELi määrusest ([472/2013](#) ja [473/2013](#)) ja mida kohaldatakse eurot väeringuna kasutatavate liikmesriikide suhtes. See on üks majandus- ja rahaliidu tugevama majandus- ja juhtimisraamistiku alussammastest.

Määrusega (EL) nr 472/2013 tugevdatakse eelkõige nende liikmesriikide järelevalve- ja kontrollikorda, kellel on või võib tekkida finantsstabiilsuse või riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisel suuri raskusi.

Selle määruse kohaselt võib komisjon otsustada kohaldada liikmesriigi suhtes tõhustatud järelevalvet, kui riigi finantsstabiilsuse probleemid kanduksid tõenäoliselt üle ülejäänud euroalale. Finantsabi taotlev liikmesriik peab koostama kokkuleppe komisjoniga (kes tegutseb koostöös EKPga ja vajaduse korral koos IMFiga) makromajandusliku kohandamisprogrammi projekti.

Seega on finantsabi andmine seotud makromajanduslike tingimustega – meetmetega, mis on mõeldud ebastabiilsuse põhjuste kõrvaldamiseks. Sellega tagatakse, et

sellist abi saavad liikmesriigid viivad ellu vajalikud maksu-, majandus-, struktuuri- ja järelevalverefõormid.

Finantsabi makstakse välja osade kaupa. Kui toetust saav liikmesriik kohandamisprogrammis kehtestatud kohustusi ei täida, võidakse maksed peatada.

D. [Maksebilansi toetamise süsteem](#)

Alates 2002. aasta veebruarist on maksebilansi toetamise süsteem olnud kättesaadav euroalasse mittekuuluvatele liikmesriikidele, kellel on või võib tekkida suuri raskusi välisrahastamise piirangutega.

Laenud väljastatakse tavaliselt keskpika perioodi finantsabina, mida antakse tavaliselt koostöös IMFiga. Finantsabi tingimuseks on sellise poliitika elluviimine, mis on mõeldud raskuste põhjuseks olevate majandusprobleemide lahendamiseks. Maksebilansi toetamise süsteemi on kohaldatud [Ungari, Läti ja Rumeenia](#) suhtes.

E. ELi reageerimine COVID-19 puhangule

Vastuseks COVID-19 kriisile on EL pakkunud välja [mitmekülgset meetmed](#), mis hõlmavad mitmeid rahastamisvahendeid, et toetada liikmesriikide pingutusi kriisi ja selle tagajärgede vastu võitlemisel. Need on eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu ([TERA](#)) ja taasterahastu „NextGenerationEU“ ([NGEU](#)), eelkõige [taaste- ja vastupidavusrahadu](#) kaudu.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Majanduse juhtimist käsitleva kahe seadusandliku akti paketi vastuvõtmisega aitab Euroopa Parlament luua ELi seadusandliku raamistiku majanduse juhtimise tõhustamiseks euroalal nii eelarvealase järelevalve kui ka makromajanduslikus kohandamisprogrammis osalevate liikmesriikide otsustamis- ja järelevalvemenetluste osas.

Kahe seadusandliku akti paketiga antakse Euroopa Parlamendile ka rangemad kontrolliülesanded, kuna pädev parlamendikomisjon võib kutsuda asjaomased institutsioonid (komisjoni, nõukogu, eurorühma, EKP ja IMFi) osalema parlamendiga majandusdialoogis. Pädeval parlamendikomisjonil on õigus saada teavet mitmel juhul, nimelt makromajandusliku kohandamisprogrammi ettevalmistamisel ja selle rakendamisel.

Oma resolutsioonis komisjoni ettepaneku kohta, mis käsitleb ESMi muutmist Euroopa Valuutafondiks, tegi parlament ettepaneku võtta kasutusele protokoll ajutise koostöömemorandumi sõlmimiseks ESMi ja parlamendi vahel. Ajutise koostöömemorandumi eesmärk oleks parandada institutsioonidevahelist dialoogi ESMi ja parlamendi vahel ning suurendada ESMi läbipaistvust ja vastutust.

Ka on Euroopa Parlamendil volitus [kontrollida](#) taaste- ja vastupidavusrahadu, eelkõige korrapärase taastumis- ja vastupidavusdialoogide kaudu komisjoniga.

[Cristina Dias](#)
09/2021

